
námestie

Mariánske námestie je najcennejším historickým priestorom mesta Žilina. Jeho súčasná vizuálna podoba nezodpovedá potrebám súčasnosti a nenadväzuje na jeho historické hodnoty. V súčasnej podobe námestia považujeme za nevhodné jeho funkčné zónovanie, prvky drobnej architektúry a zelene, ako aj nevhodné materiálové riešenie dlažby a jej členenie. Navrhujeme odstrániť dlažbu z celého námestia, fontánu v strede námestia a nadzemné časti pôvodných studní, alejovú zeleň po obvode námestia a betónové kvetináče. Tiež stredovú lipu za immaculatou a podrast pod lipami vrátane oplotenia, všetky prvky drobnej architektúry a osvetľovacie telesá. Tiež považujeme za nesprávnu súčasnú polohu slnečníkov na terasách.

V kompozícii návrhu sa prísne držíme štvorcového tvaru námestia a jeho osí, s dominantnou sochou immaculaty podporenou lipami v jeho ťažisku. V priestorovom riešení definujeme nanovo proporcie jeho funkčných zón. Pre pobytovú a zhromažďovaciu funkciu slúži stredová štvorcová časť námestia s komunikáciou po jeho obvode slúžiacou pre zásobovanie, technické a záchranné zložky. Priestor medzi komunikáciou a podlúbiami meštianskych domov so zeleňou slúži pre peší pohyb a pre terasy so slnečníkmi jednotlivých prevádzok. Slnečníky na terasách prevádzok navrhujeme osadiť ďalej od fasád domov, optimálne 3 m [ich súčasná poloha bráni vnímaniu fasád z pozície chodca]. Podlúbia domov obkolesujúcich námestie sú jeho súčasťou. Jednotlivé funkčné zóny sú čitateľné aj v dláždených povrchoch námestia – rozdielne vo farbe a druhu kameňa, a v spôsobe ukladania. Novodobú stromovú alej v línii pozdĺž domoradi navrhujeme v zmenenom rytme aj druhu stromov. Alejové stromy sú situované v pomyselnom predĺžení hraníc historických parciel. V podnoží alejových stromov sú líniové pásy a plochy v module 2 x 2 m kvôli naznačeniu súdobého výrazu v pôdorysnom usporiadaní. Rovnako návrh počíta s variabilnou úpravou plôch líniových pásov. V južnej, pokojnejšej časti kompozične sa viažucej k úprave okolia súsošia sú jednoduché trávnikové koberce, naopak v severnej časti je novodobé riešenie a to výsadbou pôdopokryvných, splaňujúcich trvaliek v dvoch až troch druhových kombináciách na jednu plochu v podkoruní každého alejového stromu. Navrhovaný systém zelene akceptuje vyvinutú štruktúru vegetácie na námestí. Rešpektuje stromové jedince líp pri soche Immaculaty, avšak uvoľňuje ich prehustené súkorunie odstránením stredovej lípy tak, že vzniká priehľad a zároveň jednoduchá kompozícia symetrického rámovania súsošia. V ploche pod nimi návrh nepočíta s plošnými výsadbami, uprednostňuje pohyb v mäkkom mlatovom povrchu doplnený lavičkami pod lipami a počíta so zadržaním a prienikom zrážkovej vody ku koreňovému systému starých stromov s cieľom predĺženia ich životnosti v priestore námestia. Na opačnej, najsľadnejšej strane námestia, navrhujeme pobytovú plochu s fontánou - ako pochôdznu plochu s vodnými tryskami. V zime bude plocha fontány súčasťou zhromažďovacej plochy námestia. Fontána je umiestnená osovo voči Immaculate, podobne bude v osi immaculaty pri fontáne inštalovaný vianočný stromček. Ostatná plocha stredovej časti námestia je dláždená štetovou dlažbou zbiehajúcou sa k immaculate, ktorá spolu s lipami ostáva dominantou námestia. Polohu pódia navrhujeme pred kostolom Sirotárov, v jeho osi. Voľná zhromažďovacia plocha pred ním umožňuje usporiadanie rôznych verejných podujatí – koncertov, trhov, stánkového predaja, verejných zhromaždení – s pódium aj bez neho. Pódium preto odporúčame neinštalovať ho natrvalo ale vždy pre konkrétne podujatie. Nadzemné časti obidvoch pôvodných studní navrhujeme výtvarne stvárniť ako umelecké diela dotvárajúce verejný priestor námestia.

Všetky dláždené povrchy sú navrhované z dlažby z prírodného kameňa. Do stredu námestia vraciame štetový povrch a na plochu pod lipami priepustný mlat s úpravou proti vymývaniu. Štetové jadro námestia obkolesuje komunikácia pre dopravnú obsluhu a pohyb vozidiel. Na nej navrhujeme riadkovú dlažbu z čadičových kociek veľkosti 10x10 cm, s náhodne ukladateľmi farebne odlišnými kamennými kockami tej istej veľkosti. Vzdialenejšiu plochu určenú pre terasy so slnečníkmi tvorí povrch z rovnakého materiálu a spôsobu ukladania ako pojazďové plochy, len z kociek väčšieho rozmeru [200x200 mm]. Poslednou dláždenou plochou námestia je priestor laubní. Tu navrhujeme veľkoplošnú pravouhlú formátovanú dlažbu zo svetlého rezaného nenasiakavého kameňa. Ulice vychádzajúce z námestia sú dláždené čadičovou kockou ukladanou na rybinu k stredovému žliabku.

Navrhujeme nový typ osvetlenia v modernom tvarosloví, s umiestnením vychádzajúcim z historických polôh svietidiel vrátane ich výšky a počtu. V rohoch-kútoch štetovej plochy umiestňujeme štvoricu 10 m vysokých moderných LED osvetľovacích telies. Tie sú doplnené štvoricou nižších lúčov umiestnených po obvode medzi nimi.

Poloha a výška svietidiel umožňuje reflektorové osvetlenie immaculaty. V uliciach navrhujeme nástenné svietidlá v rovnakom dizajne ako nové osvetlenie.

Navrhujeme štandardné typy lavičiek, stojanov na bicykle a odpadkových košov renomovaných výrobcov (Imcity, egoé). Navrhujeme prenosné lavičky z materiálu drevo-kov, pevné lavice budú osadené iba za immaculatou pod lipami.

Dopravný vjazd do námestia ponechávame z ulice Sládkovičova, s komunikáciou po obvode námestia – prístupnou len na zvláštne povolenie vo vymedzenom čase pre zásobovanie, a pre záchranné a technické zložky, inak je námestie peším verejným priestorom. Odstavné plochy pre bicykle navrhujeme pri navrhovaných parkovacích miestach, mimo priestoru námestia.

farské schody, balustráda

Za nevhodné považujeme súčasnú polohu osvetlenia na balustráde aj povrchovú úpravu (dlažbu) farských schodov a navrhujeme ich odstrániť. Sochu Cyrila a Metoda v jej súčasnej polohe je možné vnímať len z priestoru balustrády. Na rozhraní rampy a schodov navrhujeme doplniť líniové pásy zelene v dlažbe rampy zachytávajúce povrchovú zrážkovú vodu, na schodisku zeleň v kvetináčoch s lavičkami. Na opačnej strane schodiska navrhujeme v pravidelnom rytme stĺpy osvetlenia. Sochu Cyrila a Metoda navrhujeme premiestniť bližšie k okraju balustrády aby ju bolo možné vnímať z nižšej pozície - z námestia Andreja Hlinku. V priestore pri OC MIRAGE navrhujeme múrik vymedzujúci priestor rampy nahradiť ustupujúcimi exteriérovými schodmi. Tu navrhujeme aj umiestniť umelecké dielo na podstavci. Dlažbu na rampách navrhujeme ukladať rybinovite k obojom okrajom schodov.

na bráne

Neosobný a neproporčný priestor "Na bráne" je výsledkom novodobej štruktúry nerešpektujúcej pôvodnú parceláciu a merítko zástavby, s nevhodnými prvkami drobnej architektúry. Navrhujeme priznať v priestore proporcie pôvodného uličného priestoru. V línii pôvodnej parcelácie navrhujeme prerušovanú plošnú a stromovú zeleň vo vyvýšených záhonoch evokujúcu pôvodnú zástavbu v priestore smerom k ul. Bottova. Súčasné parkovisko pri budove VÚB navrhujeme zapustiť nižšie a prekryť, vzniknuté plató medzi objektom VÚB a SLOVENSKÁ ŠPORTELŇA bude slúžiť pre pobyt, pre inštalácie výstav umeleckých diel a pod. Z úrovne plató sa zvýrazní vnímanie hodnotnej architektúry žilinského mestského úradu. V návrhu upravujeme aj polohu pešej trasy smerom k mestskému úradu - ponechávame priamy prechod cez cestu - a doplníme ju o pešiu lávku ponad cestu v ulici Vojtecha Spanyola.

urbanistický blok

Vo vymedzenom území považujeme za nevhodne umiestnený objekt lekárne a navrhujeme ho odstrániť. Podobne navrhujeme odstrániť objekty medzi ulicami J.M. Gerometu a Horný val, a ostatné prízemné objekty. Zachováваме objekty v ulici Horný val a v ul. Na priekope orientované do ulice Jozefa Vuruma, a navrhujeme ich dostavať. Vjazd do územia navrhujeme z ul. Romualda Zaymusa oproti ul. Komenského, hlavné pešie vstupy do územia nadväzujú na zastávky MHD a priechody pre chodcov v križovatke Kuzmányho a Romualda Zaymusa. V území navrhujeme zástavbu odkazujúcu na pôvodnú parceláciu, resp. na pôvodné uličné priestory, s max. výškou 3NP + uskočené podlažie, s funkciami občianskej vybavenosti v parteri a bývania v ostatných podlažiach. V bloku medzi ul. Horný Val a Na priekope navrhujeme dve úrovne podzemného parkovania s vjazdom vedľa objektu VAMSTAV. Pešie trasy smerujúce k mariánskemu námestiu krížom cez navrhovanú zástavbu podporujeme pasážou a priechodným otvoreným parterom v časti zástavby. Uličný priestor ulice J.M. Gerometu rozširujeme osovo smerom k pohľadovo hodnotnej budove ŠKO Žilina a uvoľňujeme nárožie ulíc J.M. Gerometu a ul. Horný val. Po obvode bloku dopĺňame zeleň (ako pokračovanie zeleného prstenca okolo MPR) s plochami pre parkovanie a odstavovanie bicyklov. Tu môžu byť umiestnené aj podzemné kontajnery na odpad. Časť striech navrhujeme ako zelené strechy so zadržiavaním zrážkovej vody.